

Standardy Ochrony Małoletnich
w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej
w Zielonej Górze

Zielona Góra 2024

WPROWADZENIE

Standardy Ochrony Małoletnich to zbiór zasad obowiązujących w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Zielonej Górze (ROPS), które stawiają ochronę dziecka przed przemocą w centrum wszystkich działań prowadzonych w ROPS, sprzyjają tworzeniu bezpiecznego i przyjaznego środowiska dla dziecka we wszystkich komórkach organizacyjnych określonych w Regulaminie Organizacyjnym ROPS.

§1

Podstawy prawne dokumentu

- Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.)
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- Ustawa z 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359)
- Ustawa z 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1606).
- Ustawa z 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 31 z późn. zm.)
- Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).
- Ustawa z 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.)
- Ustawa z 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375 z późn. zm.).
- Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 z późn. zm.) - art. 23 i 24
- Ustawa z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.).

Objaśnienie terminów używanych w dokumencie

1. *Personelem lub członkiem personelu* jest każda osoba zatrudniona w ROPS na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej. Niniejsze zapisy dotyczą także wolontariuszy, stażystów, praktykantów.
2. *Dzieckiem/małoletnim* jest każda osoba do ukończenia 18. roku życia.
3. *Opiekunem dziecka* jest osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny. W myśl niniejszego dokumentu opiekunem jest również rodzic zastępczy.
4. *Zgoda rodzica/opiekuna* dziecka oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców/opiekunów prawnych dziecka. W przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.
5. *Koordinator Standardów Ochrony Małoletnich* - osoba odpowiedzialna za wdrażanie i realizację Standardów Ochrony Małoletnich (SOM) w ROPS. Osobą tą jest członek personelu wyznaczony przez Dyrektora ROPS, sprawujący nadzór nad prawidłowym stosowaniem SOM oraz ich monitoring i aktualizację.

DEFINICJE:

Krzywdzenie dzieci to każde zamierzone lub niezamierzone działanie, lub zaniechanie działania jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, które naruszają równe prawa i swobody dzieci i/lub zakłócają ich optymalny rozwój.

Rodzaje krzywdzenia dziecka i ich przykłady:

Przemoc fizyczna wobec dziecka to to przemoc, w wyniku której dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Przemoc fizyczna wobec dziecka może być czynnością powtarzalną lub jednorazową.

Przemoc psychiczna - krzyk, używanie słów wulgarnych, wyzywanie, rozładowanie emocji dorosłego kosztem dziecka, poniżenie dziecka, wyśmiewanie, faworyzowanie dziecka, groźby, zawstydzanie, upokarzanie, prześladowanie, używanie komentarzy

dotyczących wyglądu dziecka, jego pochodzenia, ignorowanie dziecka, rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji o dziecku, presja.

Wykorzystywanie seksualne dziecka to włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody i/lub na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi społeczeństwa. Wykorzystanie seksualne może dotyczyć zachowań bez kontaktu fizycznego jak i zachowań z kontaktem fizycznym.

Przykłady zachowań o charakterze seksualnym: Prowadzenie z dzieckiem lub w obecności dziecka rozmów o treści seksualnej, komentowanie w sposób seksualny wyglądu i zachowania dziecka, uwodzenie w Internecie w celu nawiązania kontaktu z dzieckiem, fotografowanie, filmowanie nagich/przebierających się dzieci, niewerbalne reakcje na wygląd dzieci (pożądliwe spojrzenia, gwizdy, cmokanie itp.), komentarze o charakterze seksualnym na temat wyglądu, zachowań dzieci, seksualizacja wizerunku dzieci, kontakt fizyczny powodujący poczucie dyskomfortu u dziecka, oglądanie pornografii przy dzieciach bądź zachęcanie do jej oglądania, dotykanie miejsc intymnych, zachęcanie słowne i fizyczne do czynności o charakterze seksualnym, współżycie seksualne z dzieckiem.

Obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania jest przestępstwem (Art.200 Kodeks Karny).

Zaniedbywanie dziecka to systematyczne lub incydentalne niezaspokajanie jego podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju. Do zaniedbywania dochodzi w relacji dziecka z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka.

Nękanie/bullying to powtarzające się celowe działania agresywne lub przemocowe, których celem jest obrażanie, poniżanie, zastraszanie, znęcanie się lub zadawanie krzywdy drugiej osobie, która nie jest w stanie się obronić. Bullying występuje w środowiskach rówieśniczych. Może mieć formę przemocy werbalnej, relacyjnej (np. wykluczenie z grupy, ignorowanie, nastawianie innych przeciwko osobie), fizycznej (np. bicie, kopanie, popychanie, szarpanie), materialnej (np. kradzież, niszczenie

przedmiotów) oraz elektronicznej (SMSy, e-maile, wpisy w serwisie społecznościowym umieszczanie w Internecie zdjęć lub filmów ośmieszających).

§ 3

Zasady ogólne

1. Standardy Ochrony Małoletnich (SOM) obowiązują każdego członka personelu w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Zielonej Górze.
2. SOM w wersji zupełnej i skróconej są opublikowane na stronie internetowej: <https://polityka-spoeczna.lubuskie.pl/> oraz są dostępne w siedzibie ROPS w Zielonej Górze, Al. Niepodległości 36 i są szeroko promowane wśród całego personelu, opiekunów dzieci i dzieci, a poszczególne grupy są z nią aktywnie zapoznawane poprzez działania edukacyjne, informacyjne w sposób przystępny i zrozumiały.
3. Polityka uwzględnia sytuację dzieci z niepełnosprawnościami oraz ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

§ 4

Zadania Koordynatora Standardów Ochrony Małoletnich

1. Zarządzeniem Dyrektora ROPS zostaje powołany Koordynator ds. Standardów Ochrony Małoletnich w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Zielonej Górze.
2. W zarządzeniu określa się zakres zadań koordynatora, obszar terytorialny jego obowiązków oraz wskazuje się osobę, która będzie pełniła tę funkcję w przypadku nieobecności Koordynatora.
3. Dane kontaktowe Koordynatora są znane każdemu członkowi personelu ROPS oraz osobom małoletnim. Są one dostępne na stronie internetowej ROPS.
4. Do zadań Koordynatora należą:
 - zapoznanie personelu ROPS ze Standardami Ochrony Małoletnich,
 - składanie do odpowiednich organów zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego,
 - zawiadamianie sądu opiekuńczego o sytuacji małoletnich,
 - powiadomienie ośrodka pomocy społecznej o sytuacji dziecka,
 - zapewnienie pracownikom podstawowej edukacji na temat stosowania Standardów i pomocy dzieciom w sytuacjach zagrożenia,

- ustalanie zasad przeglądu i aktualizacji SOM,
 - opracowanie planu pomocy dziecku przy współpracy ze specjalistami/ podmiotami udzielającymi wsparcia dla dziecka i rodziny,
 - dokonanie co najmniej raz na dwa lata oceny Standardów w celu zapewnienia ich dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami,
 - ścisła współpraca z personelem podmiotu oraz Dyrekcją ROPS w obszarze realizacji dokumentu SOM.
5. Odbieranie od członków personelu oświadczenia o zapoznaniu się ze Standardami, należy do zadań Stanowiska ds. kadr i szkoleń ROPS (*Załącznik nr 1*).

§ 5

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem ROPS,
a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich

Każdy członek personelu ROPS:

- traktuje z szacunkiem każde dziecko bez względu na jego pochodzenie, wygląd, przekonania,
- okazuje zrozumienie dla trudności i problemów małoletnich,
- daje małoletnim prawo do odczuwania i mówienia o swoich emocjach, do wyrażania własnego zdania oraz prawo do bycia wysłuchany,
- reaguje na zachowanie małoletniego w taki sposób, aby nie czuł się on zraniony, upokorzony, zastraszony,
- w swoich wypowiedziach nie wyśmiewa, nie obraża, nie obniża poczucia własnej wartości małoletniego,
- dostrzega sukcesy, elementy pozytywne w zachowaniu dziecka, motywując w ten sposób dziecko do podejmowania wyzwań,
- używa języka pozbawionego etykiet, ocen, dostosowanego do poziomu rozwoju dziecka,

Niedozwolone jest, aby członek personelu ROPS:

- stosował jakąkolwiek formę przemocy wobec dziecka,
- nawiązywał niestosowny kontakt fizyczny z dzieckiem, naruszający godność dziecka. Kontakt fizyczny powinien być w naturalny sposób związany z zabawą, pomocą dziecku w czynnościach, które sprawiają mu trudności,

- nawiązywał z dzieckiem relacje o charakterze seksualnym, dotyczy to także kontaktów online, np. poprzez media społecznościowe, czaty itd.,
- używał wulgaryzmów, wypowiedzi oceniających, poniżających dziecko,
- stosował siłę fizyczną wobec dziecka w sytuacji innej niż zagrożenie życia/ zdrowia dziecka lub osób znajdujących się w pobliżu,
- akceptował bądź uczestniczył w nielegalnych czynnościach, w które angażowane jest dziecko.

Personel podmiotu realizując te zasady działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych w ROPS oraz swoich kompetencji.

§6

Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego

1. Zasadą obowiązującą każdego członka personelu ROPS jest podejmowanie działań mających na celu ochronę godności małoletniego i poszanowanie jego praw.
2. Każda osoba będąca członkiem personelu ROPS zobowiązana jest dbać o bezpieczeństwo dzieci i przestrzegać procedur podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu dziecka. Celem interwencji jest zatrzymanie krzywdzenia dziecka i zapewnienie mu bezpieczeństwa.
3. Każda informacja dotycząca podejrzenia krzywdzenia dziecka traktowana jest poważnie i wyjaśniana, bez względu na to czy pochodzi od dziecka czy osoby dorosłej.
4. W przypadku uzyskania przez członka personelu ROPS informacji, że małoletni może być krzywdzony, pracownik sporządza notatkę służbową z uzyskanej informacji. W notatce powinny znaleźć się dane umożliwiające identyfikację dziecka oraz fakty dotyczące opisywanego zdarzenia.
5. Notatka jest dostarczona do koordynatora lub przesłana za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: koordynator.som@rops.lubuskie.pl
6. Decyzję o podjęciu i rodzaju interwencji podejmuje Dyrektor ROPS wspólnie z Koordynatorem stosownie do zaistniałej sytuacji.
7. Sporządza się plan pomocy małoletniemu po ujawnieniu krzywdzenia.
8. W sytuacji podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka Dyrektor ROPS składa zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego (do prokuratury lub na policję) lub zawiadamia sąd opiekuńczy w sytuacji zagrożenia dobra dziecka.

9. W sytuacji podejrzenia przemocy domowej w środowisku rodzinnym dziecka Dyrektor ROPS informuje ośrodek pomocy społecznej o potrzebie wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”.
10. Każde zgłoszenie jest dokumentowane, dokumenty uzasadniające podjęcie interwencji są przechowywane zgodnie z zasadami ochrony danych osobowych.
11. W komórkach organizacyjnych ROPS dostępne są dane kontaktowe lokalnych instytucji i organizacji, które zajmują się interwencją i pomocą w sytuacjach krzywdzenia dzieci oraz informacje dla małoletnich na temat bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży (nr116 111 i nr 800 12 12 12).

§7

Zasady organizacji przez ROPS wydarzeń grupowych z udziałem dzieci

1. Przy organizacji wydarzeń grupowych uwzględnia się bezpieczeństwo uczestniczących dzieci przebywających na niej, w szczególności w kontakcie z wykorzystywanym podczas imprezy sprzętem.
2. Organizator wydarzenia informuje osoby dorosłe przychodzące z dziećmi, że organizator nie zapewnia dzieciom opieki na czas trwania imprezy. Informuje także, że dzieci nie powinny być pozostawione na imprezie bez opieki.

§8

Każde dziecko będące uczestnikiem jakiegokolwiek aktywności organizowanej przez ROPS powinno:

- traktować inne dzieci z szacunkiem bez względu na pochodzenie, wygląd, przekonania, umiejętności,
- respektować prawa i wolność osobistą swoich rówieśników, ich prawo do własnego zdania, do własnych poglądów, wyglądu i zachowania – w ramach społecznie przyjętych norm i wartości,
- wyrażać swoje zdanie i opinie w sposób, który nikogo nie obraża i nie krzywdzi.

Niedozwolone jest, aby małoletni:

- stosowali jakąkolwiek formę przemocy wobec innych rówieśników,
- używali języka wulgarnego, poniżającego, zawstydzającego, języka nienawiści względem innych dzieci,

- nagrywali i upowszechniali zdjęcia/filmy w Internecie innych dzieci bez ich zgody,
- zamieszczali w mediach społecznościowych komentarze złośliwe, krzywdzące lub inne w celu zranienia, zasmucenia drugiej osoby,
- spożywali alkohol, wyroby tytoniowe lub inne substancje niedozwolone oraz namawiali do tych czynności swoich kolegów/koleżanki.

§9

Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet

1. Jeżeli ROPS zapewnia małoletnim dostęp do urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet, personel zobowiązany jest podejmować działania zabezpieczające małoletnich przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju; w szczególności należy zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające przed złośliwym oprogramowaniem.
2. W miarę możliwości członkowie personelu ROPS mający kontakt z dziećmi powinni informować małoletnich o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu oraz zapewnić stały dostęp do materiałów edukacyjnych dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu.
3. Personel powinien stanowić nadzór nad treściami do jakich dostęp mają małoletni oraz podejmować interwencję w przypadku dostępu do nieodpowiednich treści.

§10

Obowiązki Dyrektora Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Zielonej Górze w zakresie działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi oraz osób zatrudnianych i dopuszczanych do takiej działalności

1. Przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem tej osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, Dyrektor ROPS uzyskuje informacje czy dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze Rejestr Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

2. Osoba, o której mowa w ust. 1, przedkłada Dyrektorowi ROPS informację z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.
3. Osoba, o której mowa w ust. 1, posiadająca obywatelstwo innego państwa niż Rzeczpospolita Polska, ponadto przedkłada Dyrektorowi ROPS informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi.
4. Osoba, o której mowa w ust. 1, składa Dyrektorowi ROPS oświadczenie (załącznik nr 3) o państwie lub państwach, w których zamieszkiwała w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo obywatelstwa, oraz jednocześnie przedkłada pracodawcy lub innemu organizatorowi informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi.
5. W przypadku gdy prawo państwa, z którego ma być przedłożona powyższa informacja, nie przewiduje jej sporządzenia lub w danym państwie nie prowadzi się rejestru karnego, osoba, o której mowa w ust. 1, składa Dyrektorowi ROPS oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich lub z opieką nad nimi.
6. Oświadczenia, o których mowa powyżej, składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

7. Informacje te Dyrektor ROPS załącza do akt osobowych pracownika albo dokumentacji dotyczącej osoby zatrudnionej w oparciu o umowę cywilnoprawną, stażysty, wolontariusza, praktykanta.

§11

Monitoring

1. Co najmniej raz na dwa lata na podstawie opracowanego kwestionariusza (załącznik nr 2) dokonywana jest ocena Standardów Ochrony Małoletnich oraz ocena zawartych tam standardów w celu zapewnienia ich dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami.
2. Wnioski z przeprowadzonej oceny są pisemnie udokumentowane.
3. Wszelkie skargi i wnioski związane z treścią i realizacją dokumentu SOM należy składać mailowo na adres: koordynator.som@rops.lubuskie.pl